

УДК [930.253+94+929](477.87)

С. А. ВИСКВАРКО*

**ІЗ РУКОПИСНОЇ СПАДЩИНИ ВІДОМОГО РОСІЙСЬКОГО
ІСТОРИКА-СЛАВІСТА, ПРОФЕСОРА С.-ПЕТЕРБУРЗЬКОГО
УНІВЕРСИТЕТУ О. Л. ПЕТРОВА (1859–1932)**

(з фондів Державного архіву Закарпатської області)

Уперше публікуються два документи з фондів Державного архіву Закарпатської області, що стосуються останніх років життя відомого російського історика О. Л. Петрова (1859 – 1932).

Ключові слова: О. Л. Петров; публікація; документи.

Документи, що публікуються, стосуються останніх років життя відомого російського історика-славіста, професора С.-Петербурзького університету О. Л. Петрова (1859–1932 рр.). Дослідники можуть ознайомитися з ними в фонді “Правління Мукачівської греко-католицької єпархії” Державного архіву Закарпатської області¹. Ми неодноразово звертались до документів різних фондів нашого архіву, в яких зберігаються листи, аналітичні огляди та інші документальні матеріали, написані рукою О. Л. Петрова; у них автор розповідає і про його перші наукові відрядження в Австрію та Угорщину в 90-х рр. XIX ст.², і про ті складні проблеми історії нашого краю, на необхідності дослідження яких він завжди наполягав³. Крім того, вже опубліковані документи дають можливість дослідникам уточнити деякі факти біографії О. Л. Петрова, зокрема, звернути більш пильну увагу на наукові та культурні зв'язки російського вченого з представниками інтелігенції, церковних, наукових і суспільно-політичних кіл Угорщини (професор Й. Буденц), Угорської (Підкарпатської) Русі (Т. Легоцький, А. Кралицький, П. Гебей), Галичини (Ю. Яворський) та ін.

Документи, датовані 17 і 29 січня 1930 р., представлені листом О. Л. Петрова до єпископа Мукачівської греко-католицької єпархії П. Гебея (1864–1931 рр.), який ще на початку XX століття був актив-

* *Вискварко Сергій Анатолійович* – кандидат історичних наук, головний спеціаліст відділу використання інформації документів Державного архіву Закарпатської області.

ним учасником культурного та суспільного життя русинського населення нашого краю, одним із засновників, а пізніше – директором видавництва “UNIO”, редактором щорічних календарів “Месяцеслов”, членом керівництва “Общества св. Василя Великого” (1895–1902) і т. ін.⁴ У зазначеному листі російський вчений-славист просить єпископа П. Гебея допомогти колишньому професору Київського університету Ю. А. Яворському (1873–1937 рр.) отримати доступ до стародавніх рукописів, які зберігалися в єпархіальній та семінарській бібліотеках і в монастирях чину св. Василя Великого. Авторитет професорів О. Л. Петрова і Ю. А. Яворського був, очевидно, настільки великим, а праці останнього в галузі виявлення та дослідження стародавніх підкарпатських літературних пам’яток настільки відомі⁵, що вже 29 січня 1930 року був розісланий циркуляр ординаріату Мукачівської греко-католицької єпархії, який давав можливість професору Ю.А. Яворському вивчати стародавні рукописи, які в той час зберігалися в єпархіальній та семінарській бібліотеках, а також у бібліотеках Мукачівського, Малоберезнянського та Мстичевського монастирів.

Документи, що публікуються, подано в хронологічному порядку із збереженням особливостей стилю і мови, характерних для ділових листів і документів першої половини ХХ ст. Частини скорочених слів в текстах документів, що відтворені нами, а також слова написані нерозбірливо, подано у квадратних дужках. Кожний документ має рядкові примітки.

¹ Державний архів Закарпатської області (далі – Держархів Закарпатської обл.), ф. 151, оп. 13, спр. 1528, арк. 1–2.

² Делеган М. В., Выскварко С. А. Письма профессора Санкт-Петербургского университета А. Л. Петрова в фондах Государственного архива Закарпатской области // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Історія. Вип. 21 / М-во освіти і науки України, Державний вищий навчальний заклад “Ужгородський національний університет”; [редкол.: М.М. Вегеш (голова редкол.), С. В. Віднянський та ін.]. – Ужгород: Вид-во УжНУ “Говерла”, 2008. – С. 220–226.

³ Делеган М. В., Выскварко С. А. Автографы профессора Санкт-Петербургского университета А. Л. Петрова в фондах Государственного архива Закарпатской области // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Історія. Вип. 19 / М-во освіти і науки України, Ужгородський національний університет; [редкол.: М. М. Вегеш (голова редкол.), С. В. Віднянський та ін.; відп. за вип. С. Д. Федака]. – Ужгород: Вид-во УжНУ “Говерла”, 2007. – С. 155–159.

⁴ Поп И. Энциклопедия Подкарпатской Руси. – Ужгород, 2006. – С. 149.

⁵ Там само. – С. 406.

№ 1

Лист професора О. Л. Петрова¹ єпископу Мукачівської греко-католицької єпархії Петру Гебею² з проханням про надання доступу колишньому професору Київського університету Ю. А. Яворському³ до вивчення стародавніх рукописів, що зберігалися в єпархіальній та семінарській бібліотеках, а також в бібліотеках Мукачівського, Малоберезнянського та Мстичівського монастирів

17 січня 1930 р.
м. Прага

Ваше Преосвященство,
Преосвященнейший Владыко !

Позвольте, прежде всего поздравить Ваше Преосвященство с прошедшим праздником Рождества Христова и с Новым годом ! Примите мои лучшие пожелания и передайте моё поздравление о. Ректору и другим знакомым.

Будьте добры с лаской принять моего хорошего приятеля, профессора Киевского университета, д-ра Юлиана Андреевича Яворского, знатока южно-русской письменности. Он едет для изучения уцелевших на Карпатской Руси рукописей. Разрешите ему заняться рукописями Вашей епархиальной библиотеки и библиотеки семинарии, а также благоволите ему дать циркулярную рекомендацию к духовенству епархии, главное в монастырях Мукачевском, Мало Березнянском и Мстичевском, чтобы ему был свободный доступ к рукописям.

Я теперь готовлю к изданию факсимиле грамот епархии 1390–1498 г.⁴

19-¹⁷–30 Поручаю себя молитвам Вашего Преосвященства
Искренно преданный
проф[ессор] А. Петров

Прага
XII. Záhřebská, 11, I p[atrol]
u [pří] Šhalkové.

*Державний архів Закарпатської області, ф. 151, оп. 13, спр. 1528, арк. 1.
Оригінал. Рукопис. Мова російська.*

¹ Див. “Передмову” до документів.

² Див. “Передмову” до документів.

³ Див. “Передмову” до документів.

⁴ Очевидно, мова йде про одну з останніх праць професора О. Л. Петрова “Древнейшие грамоты по истории Карпаторусской церкви и иерархии 1391 – 1498 гг.” – Прага, 1930.

№ 2

**Циркуляр єпископа Мукачівської греко-католицької єпархії
Петра Гебея¹ про допуск колишнього професора Київського університету
Ю. А. Яворського² до вивчення стародавніх рукописів, що зберігалися
в єпархіальній та семінарській бібліотеках, а також в бібліотеках
Мукачівського, Малоберезнянського і Мстичівського монастирів**

29 січня 1930 р.
м. Ужгород.

Ординарият Епархии Мукачевской – в Ужгороде.
Число: ... / 1930. -

Впреподобному Духовенству Епархии Мукачевской
и Впреп[одобным] Игуменам Монаст[ырей] Чина Святаго Василия Вели-
каго.

Вручаю в Ваше благосклонное внимание Его Превосходительство го-
сподина Ю л і я А н д р е е в и ч а Я в о р с к о г о³, як ЗНАТОКА ЮЖНО –
РУСЬКОЇ ПИСЬМЕННОСТІ.-⁴

Рукописи, находящиеся в библиотеках наших можно упомянутому госпо-
дину профессору проуказати для пересмотрения.

Ужгород, 29. І. г. 1930.-
єпископ Мукачевский.-

*Державний архів Закарпатської області, ф. 151, оп. 13, спр. 1528, арк. 2. Від-
пуск. Машинопис. Мова русинська.*

¹ Див. “Передмову” до документів.

² Див. “Передмову” до документів.

³ Надруковано на машинці через один інтервал.

⁴ Надруковано на машинці великими літерами.

Впервые публикуются два документа из фондов Государственного архи-
ва Закарпатской области, относящиеся к последним годам жизни известно-
го русского ученого-слависта, профессора С.- Петербургского университета
А. Л. Петрова.

Ключевые слова: А. Л. Петров; публикация; документы.

There are published for the first time two documents of the fonds of the State
Archives of Transcarpathian Region referred to the last years of life of O.L. Petrov,
famous Russian historian (1859-1932) in the article.

Keywords: O. L. Petrov; the publication; the documents.